

Norges golfhistorie

Golfens kulturarv

Minnes du «Vår historie brenner»? Det var president Macron som sa det da han hørte at Notre-Dame brant. En katedral som ble påbegynt i 1163 og stod ferdig i 1345. Med «vår historie» tenkte han kanskje mest på Frankrikes historie, men realiteten er at vår felles kulturarv brant. De internasjonale reaksjonene viste at dette var en tragedie som rammet en hel verden.

TEKST Jens Engelstad og Peder Mørk // FOTO Norsk Golfhistorie

Ikke alle kulturminner eller all kulturarv har en slik dimensjon, men store eller små, de har betydning og berører oss som mennesker på forskjellig vis, lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Kultur- og fornminner er spor etter menneskers liv og virke. Steder det knytter seg tro og tradisjon til, og også slike vi forbinder med historiske hendelser som Kongebjørka i Molde. Det kan være fysiske konstruksjoner som bygninger, gravhauger og ikke minst alle de fantastiske helleristingene vi finner i Skandinavia, ikke minst i området rundt Oslofjorden. Også naturelementer med kulturhistorisk verdi som f.eks. botaniske hager kan være kulturminner. Et fornminne er et kulturminne fra før reformasjonen i 1537, men uansett alder er de alle vår kulturarv og identitet.

Idrett, enten det er OL eller fotball, er på mange måter vår felles kulturarv på tvers av landegrensene. Golf, med sine tradisjoner tilbake til 1400-tallet i Skottland, er i seg selv både kulturarv og kulturminner.

I dagens Norge ble det så tidlig som i 1633 spilt «golf» av nederlandske hvalfangere som overvintret på Svalbard. Øygruppen ble en del av Norge først etter underskrift av Svalbardtraktaten i Paris i 1920.

Dagboken viser at de spilte «golf», men kanskje var det i realiteten «colf», en nederlandsk sport som fikk sin start flere hundre år før reformasjonen, og som hadde mange likhetspunkter med den senere golfen. Kineserne mener imidlertid at det ble spilt «golf» der så tidlig som på 600-tallet.

Mange norske golfbaner har avdekket og kartlagt kulturmin-

ner fra både før og etter 1537 på sine baner. For eksempel har Stiklestad GK og Kongsvingers GK lagt stor vekt på å synliggjøre lokale kulturminner til glede for golfere og allmennheten. På Stiklestad er det så mange gravhauger at golfere til tider må navigere rundt dem. Hvilken opplevelse det må være å få spille mellom og rundt en bauta eller gravhaug!

For begge klubbene har det skapt positiv holdning til golf i lokalmiljøet og ikke minst flere medlemmer. Klubbene forteller at det er ytterst sjelden at det oppstår konflikter mellom golfere og turgående, snarere har det skapt lokal identitet og glede for de mange at fellesskapets historie blir synliggjort.

Som golfer kan du selv se deg godt omkring under din runde på hvilken som helst bane. Det kan vise seg å gi deg en ekstra dimensjon på spillet og dagen. Kanskje du finner noe som du tror kan være et kulturminne. Da kan du ta et bilde med ditt mobilkamera og kontakte kommunen for å finne ut om det er registrert, eller om det er noe de kanskje fatter interesse for.

Så vidt vi kjenner til, er det kun på Skeikampen i Oppland at man har kunnet avdekke et norsk «golfkulturminne». I 2015 fant lokale krefter et gammelt utslagssted (se bilde) som stammer fra en mye omtalt 5-hulls bane fra årene 1935-38. Utslagsstedet er sannsynligvis det eldste norske golfkulturminnet vi har. Det ble i 2016 ryddet og synliggjort og med informasjon om opprinnelsen. Banen ble anlagt som et aktivitetstilbud for gjestene ved det lokale hotellet som opprinnelig hadde vært et sanatorium. Overgangen til hotell

endret ikke stort på hvem de betalende gjestene var, og banen var ment som et viktig tilbud til artig, utfordrende og spennende fysisk aktivitet for de godt bemidlede «pasientene» og hytteeierne på Skeikampen.

I mange år nå har «hickorygolf» spredd seg som en farsott i våre naboland og nedover på kontinentet. Ikke bare spilles det med originale hickorykøller (hickoryskaft og jernblad), men spillerne kler seg ofte også ut med den tids klær. Dette tilbakeblikket på tidligere historie viser igjen hvor viktig vår felles kulturarv er. Det gir ikke bare en annerledes opplevelse av golf, men også følelsesmessig tilknytning til gamle tradisjoner og golfidrettens historie.

Faggruppe golfhistorie har, med støtte fra Kulturrådet og Leif Høegh Stiftelse, i over ett år arbeidet med en veileder og en tilknyttet nettside som skal hjelpe norske golfklubber med å kartlegge, rydde og synliggjøre slike kulturminner med nødvendig informasjon om hva det faktisk er.

Den vil være en hjelp til klubbene og andre. Det er kommunen man skal henvende seg til og samarbeide med. Samtidig understrekes det at grunneier må informeres og tas med i arbeidet.

Veilederen og nettsiden lanseres på forsommeren i år. Den vil bli sendt alle norske klubber, og faggruppen vil løpende oppdatere nettsiden, og også kunne bistå med råd.

 [facebook.com/golfhistorie](https://www.facebook.com/golfhistorie)